

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Witold

Nazwisko: Białowås

Miejsce urodzenia: Gliniszki pow. wileński

Data urodzenia: 20-09-1928

Imię ojca: Karol

Imię matki: Zofia

Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów

Stan zachowania

Uwagi

Witold Białowås (ur. we wrześniu 1928) w latach 1945-1952 był współpracownikiem i żołnierzem antykomunistycznego zbrojnego podziemia. Od pierwszej połowy lutego 1948 walczył zbrojnie z komunistycznymi okupantami kraju m.in. w szeregach partyzanckiego pododdziału pod dowództwem podporucznika Józefa Małczuka „Brzaska” (na terenach powiatów Sokółów Podlaski, Węgrów i Bielsk Podlaski), a następnie (od kwietnia 1950) w partyzanckim pododdziale pod dowództwem st. sierż. Adama Ratyńca pseud. „Lampart” - wchodzącym w skład oddziału pod dowództwem kpt. Kazimierza Kamieńskiego pseud. „Huzar” i działającym we wsiach powiatów Siedlce, Sokółów Podlaski, Ostrów Maz. i Bielsk Podlaski do dnia jego rozbicia przez siły UB i KBW, tj. do 11 maja 1952. Witold Białowås nosił kolejne pseudonimy „Sten”, „Antek” i „Litwin”. Figuruje w aktach i zapisach ewidencyjnych oraz w kartotekach UB z WUBP w Białymstoku, MBP i WUBP w Warszawie, PUBP w Siedlcach i PUBP Bielsk Podlaski z lat 1946-1982. Zapisano w nich też między innymi, że Witold Białowås był „w roku 1946 aresztowany jako członek bandy >Boruty< [tj. patrolu pod dowództwem Stanisława Białowåsa pseud. „Boruta” - starszego brata ww.]”, a od lutego 1948 „brał udział w napadach terrorystyczno-rabunkowych z bronią w rękę” i został „zatrzymany dn. 11 maja 1952 przez PUBP Bielsk Podlaski” (ujęty jako ciężko ranny po zbrojnej walce z obławą UB-KBW na oddział „Lamparta”). Następnie Witold Białowås (po ciężkim śledztwie UB) wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 27.06.1953 został skazany na karę śmierci. Zanotowano, że tę karę później „zamieniono na dożywotnie więzienie” (na mocy amnestii). Witold Białowås został zwolniony z więzienia 21 lutego 1970.

Wpis na podstawie zapisów ewidencyjno-kartotecznych.

Witold Białowąg pseud. "Litwin" i "Antek" figuruje wraz z wieloma innymi żołnierzami i współpracownikami zbrojnego antykomunistycznego podziemia w aktach UB z PUBP Siedlce i WUBP Warszawa z lat 1951-1969 zarejestrowanych jako "rozpracowanie agenturalne". To rozpracowanie UB dot. "zlikwidowania bandy terrorystyczno-rabunkowej pod dowództwem >Lamparta< [tj. st. sierż. Adama Ratyńca pseud. "Lampart"]". W szeregach tego partyzanckiego pododdziału, wchodzącego w skład oddziału pod dowództwem kpt. Kazimierza Kamieńskiego pseud. „Huzar” i działającego w powiecie siedleckim, sokołowskim i biańsko-podlaskim w latach 1948-1952, walczył z komunistycznymi okupantami kraju także Witold Białowąg pseudonim "Litwin"/ "Antek". Ww. akta zawierają między innymi "charakterystykę" i opisy działań ww. oddziału, meldunki i raporty funkcjonariuszy UB dot. rozpracowania i ujęcia poszczególnych współpracowników i żołnierzy podziemia oraz doniesienia tajnych informatorów UB. W tomie 17 na temat Witolda Białowąga pseud. "Litwin" i "Antek" zapisano m.in., że ww. "wykształcenie posiada 3 klasy gimnazjum. Do bandy wstąpił w lutym 1948 r. pod dowództwem >Młota< (...). Od kwietnia 1950 r. chodził w bandzie >Huzara< w patrolu >Lamparta<".

IPN BU 0203/2140 (32651/II) t. 4-7, 11, 16, 17.

Witold Białowąg pseudonim "Litwin", "Antek", figuruje w aktach śledczych UB z WUBP w Białymstoku i PUBP Bielsk Podlaski oraz w aktach prokuratorskich. Objęty śledztwem prowadzonym w latach 1950-1953. Akta zawierają między innymi: pisma i protokoły różnych jednostek UB i prokuratury wojskowej, postanowienia o aresztowaniu i "pociągnięciu do odpowiedzialności karnej", protokoły przesłuchań, akt oskarżenia.

IPN Bi 07/1421 (2181/III).

Witold Białowąg pseud. "Litwin" figuruje i występuje wraz z kilkuset innymi żołnierzami i współpracownikami antykomunistycznego zbrojnego podziemia w obszernych aktach operacyjnych i śledczych UB z WUBP Warszawa i Departamentu III MBP z lat 1951-1978. To rozpracowanie i śledztwo UB dot. "bandy terrorystyczno-rabunkowej", czyli partyzanckiego oddziału pod dowództwem kpt. Kazimierza Kamieńskiego pseud. „Huzar” - działającego na terenie powiatu Wysokie Mazowieckie, pow. Bielsk Podlaski i powiatów okolicznych w latach 1945-1952. Te akta zawierają między innymi meldunki i raporty jednostek UB i MO oraz plany UB dot. "operacyjnych przedsięwzięć" i zlikwidowania ww. oddziału podziemia. Tom 6 tych akt zawiera przede wszystkim protokoły przesłuchań osób "podejrzanych" i świadków, w tym protokół przesłuchania i kilka zeznań Witolda Białowąga z 28 czerwca oraz lipca i sierpnia 1952.

IPN BU 0330/189 t. 6 (4690/III/6).

Witold Białowąż pseudonim "Sten", "Antoś", "Litwin" figuruje jako oskarżony w aktach sądowych Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z roku 1953. Witold Białowąż był oskarżony o to, że od lutego 1948 do chwili ujęcia go dn. 11 maja 1952 na terenie woj. białostockiego i woj. warszawskiego usiłował przemocą zmienić ustrój państwa przez to, że należał do kontrrewolucyjnych oddziałów „Brzaska”, „Ponurego”, „Huzara” i „Lamparta” wchodzących w skład nielegalnej organizacji WiN. Ponadto „dopuścił się wielokrotnego zamachu” na jednostki wojskowe (m.in. we wsiach Sawice Kościelne, Jabłonna Lacka, Skórzec, Sokole) oraz „dopuścił się wielokrotnego zamachu na członków gminnych rad narodowych, ZMP i funkcjonariuszy MO”. Wyrokiem komunistycznego Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 27.06.1953 Witold Białowąż został skazany na karę śmierci i przepadek mienia.

IPN Bi 212/5210 (Sr. 248/53, As-673), IPN Bi 3/137 (Sr. 248/53, Wn. 81/55).

Witold Białowąż pseudonim "Litwin" występuje jako "członek bandy" wraz z kilkunastoma innymi żołnierzami i współpracownikami antykomunistycznego zbrojnego podziemia w aktach Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z lat 1953-1956 dot. Krystyny Łapińskiej (ur. 29.10.1929), która była oskarżona o to, że od lata 1950 do maja 1952 na terenie pow. Wysokie Maz. i pow. Siedlce "usiłowała w drodze przemocy zmienić ustrój (...) przynależąc w tym celu do terenowej siatki organizacyjnej" partyzanckiego oddziału pod dowództwem >Huzara< i "jako aktywny członek tej siatki (...), spełniając zleczone jej zadania łączniczki, informowała [partyzantów] o stanie bezpieczeństwa w terenie" i "zaopatrywała ich na terenie swoich zabudowań w kwaterę i wyżywienie".

IPN Bi 212/5281 (Sr. 367/53).

Witold Białowąż pseudonim "Sten", "Antek", "Litwin" występuje wraz z kilkuset innymi żołnierzami i współpracownikami antykomunistycznego zbrojnego podziemia w aktach KW MO w Białymstoku z lat 1974-1977 zatytułowanych "Kwestionariusze osobowe do charakterystyki nr 1". Ta "charakterystyka" dot. partyzanckiego oddziału pod dowództwem kpt. Kazimierza Kamieńskiego pseud. „Huzar” - działającego na terenie powiatu Wysokie Mazowieckie, pow. Bielsk Podlaski i powiatów okolicznych w latach 1945-1952. W kwestionariuszu dot. Witolda Białowąsa pseud. "Sten", "Antek", "Litwin" (w tomie 2) zapisano między innymi, iż ww. "w lutym 1948 r. wstąpił do bandy >Młota< [tj. do 6 Partyzanckiej Brygady Wileńskiej pod dowództwem kpt. Władysława Łukasiuka „Młota”] i został przydzielony do bojówki >Brzaska< działającej na terenie pow. Sokołów Podlaski (...), brał aktywny udział w działalności bandyckiej. W dniu 11 maja 1952 r. w czasie akcji [tj. obławy UB-KBW] został ranny w czasie walki i ujęty [koło wsi Sokóle gm. Mielnik pow. Bielsk Podlaski]".

IPN Bi 019/1 t. 2 (1/1).

Witold Białowąs pseudonim "Litwin" figuruje wraz z kilkuset innymi żołnierzami i współpracownikami antykomunistycznego zbrojnego podziemia z 6 Partyzanckiej Brygady Wileńskiej w aktach KW MO w Białymstoku z lat 1974-1982 zatytułowanych "Kwestionariusze osobowe do charakterystyki nr 2". W kwestionariuszu dot. Witolda Białowąsa pseud. "Litwin" zapisano między innymi, że ww. "w początku lutego 1948 r. dobrowolnie wstępuje do oddziału >Brzaska< podległego bandzie >Młota< (...). Działa na terenie pow. Sokółów Podlaski i pow. Węgrów. We wrześniu 1949 r. przechodzi do bandy >Huzara<".

IPN Bi 019/24 t. 2 (1/24).